

Przewodnik

po programach priorytetowych NFOŚiGW

Misja i wizja

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska.
Jesteśmy liderem systemu finansowania ochrony środowiska
i gospodarki wodnej nastawionym na EFEKT.

Cel generalny

Poprawiamy stan środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami
przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw
służących środowisku.

SPIS TREŚCI:

<u>Wstęp</u>	3
<u>Nasi Beneficjenci</u>	4
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	
1.1 <u>Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach</u>	6
1.2. <u>Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych</u>	8
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	
2.1. <u>Racjonalna gospodarka odpadami</u>	10
2.2. <u>Ochrona powierzchni ziemi</u>	13
2.3. <u>Geologia i górnictwo</u>	16
Ochrona atmosfery	
3.1. <u>Poprawa jakości powietrza</u>	19
3.2. <u>Poprawa efektywności energetycznej</u>	19
3.3. <u>Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii</u>	23
3.4. <u>System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)</u>	28
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	
4.1. <u>Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej</u>	31
Programy międzydziedzinowe	
5.1. <u>Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska</u>	33
5.2. <u>Zadania wskazane przez ustawodawcę</u>	34
5.3. <u>Wspieranie działalności monitoringu środowiska</u>	34
5.4. <u>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków</u>	36
5.5. <u>Edukacja ekologiczna</u>	38
5.6. <u>Współfinansowanie programu LIFE</u>	39
5.7. <u>SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW</u>	43
<u>Słowniczek skrótów i definicji</u>	45

Przewodnik po programach priorytetowych NFOŚiGW na lata 2015-2020

2014 rok jest dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej rokiem szczególnym, ponieważ jako instytucja obchodzimy swoje 25 urodziny. W ciągu ostatnich 25 lat wielokierunkowo wspieraliśmy ochronę środowiska i działania w gospodarce wodnej. Finansując różne dziedziny zawarliśmy ponad 19 tysięcy umów o dofinansowanie, i wypłaciliśmy ponad 33 mld zł. Środki te umożliwiły realizację inwestycji o wartości przekraczającej 130 mld zł.

Przedstawiamy Państwu ofertę programową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2015 - 2020 z wydatkowaniem środków do roku 2023 r.

Przygotowując aktualizację naszych programów priorytetowych mieliśmy na względzie przede wszystkim:

- ukształtowanie **stabilnej, transparentnej i wieloletniej oferty programowej**, na okres zgodny ze strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko oraz perspektywą finansową Unii Europejskiej 2014-2020,
- poprawę **komunikacji** z naszymi wnioskodawcami,
- **usprawnienie** procesu oceny wniosków i przyznawania dofinansowania,
- **transparentność** procesu oceny dzięki zastosowaniu czytelnych kryteriów wyboru przedsięwzięć,
- premiowanie **eko innowacyjności**, działań **edukacyjnych** w ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego, posiadania standardów **zarządzania środowiskowego** oraz preferencyjne wsparcie dla przedsięwzięć realizowanych przez „**zielone gminy**”, lub gminy, które przystąpiły do **Porozumienia Burmistrzów**.

Niniejsza oferta zostanie rozbudowana o programy umożliwiające finansowanie efektywności energetycznej oraz finansowanie „uzupełniające”, po zatwierdzeniu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (wraz z dokumentami towarzyszącymi) i Regionalnych Programów Operacyjnych.

Na stronie www.nfosigw.gov.pl znajdują Państwo pełną ofertę NFOŚiGW w tym szczegóły, dotyczące naborów.

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY

JST - jednostki samorządu terytorialnego

- [1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach](#) (s. 6)
- [2.1. Racjonalna gospodarka odpadami](#) (s.10)
- [2.2. Ochrona powierzchni ziemi](#) (s.13)
- [2.3. Geologia i górnictwo](#) (s. 16)
- [3.2. Poprawa efektywności energetycznej](#) (s. 19)
- [3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii](#) (s. 23)
- [3.4 System zielonych inwestycji \(GIS - Green Investment Scheme\)](#) (s. 28)
- [4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej](#) (s. 31)
- [5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska](#) (s. 34)
- [5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków](#) (s. 36)
- [5.5. Edukacja ekologiczna](#) (s. 38)
- [5.7. SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW](#) (s. 43)

Osoby fizyczne

- [3.2. Poprawa efektywności energetycznej](#) (s. 19)
- [3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii](#) (s. 23)

Zielone gminy

- [1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach](#) (s. 6)
- [2.1. Racjonalna gospodarka odpadami](#) (s. 10)
- [2.2. Ochrona powierzchni ziemi](#) (s. 13)
- [3.2. Poprawa efektywności energetycznej](#) (s. 19)
- [5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków](#) (s. 36)
- [5.6. Współfinansowanie programu LIFE](#) (s. 39)

Przedsiębiorcy

- [2.1. Racjonalna gospodarka odpadami](#) (s. 10)
- [2.2. Ochrona powierzchni ziemi](#) (s. 13)
- [3.2. Poprawa efektywności energetycznej](#) (s. 19)
- [3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii](#) (s. 23)
- [5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska](#) (s. 34)
- [5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków](#) (s. 36)
- [5.5. Edukacja ekologiczna](#) (s. 38)
- [5.6. Współfinansowanie programu LIFE](#) (s. 39)

PJB - państwowe jednostki budżetowe

- [1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych](#) (s. 8)
- [2.1 Racjonalna gospodarka odpadami](#) (s.10)
- [2.3. Geologia i górnictwo](#) (s. 16)
- [4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej](#) (s. 31)
- [5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska](#) (s. 33)
- [5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska](#) (s. 34)
- [5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków](#) (s. 36)
- [5.5. Edukacja ekologiczna](#) (s. 38)

OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI

Nazwa programu	1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
Cel programu	Celem programu jest poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez oczyszczanie ścieków, zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/ EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.
Zakres programu	<p>Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>Przedsięwzięcia dofinansowywane ze środków krajowych i zagranicznych, z wyjątkiem przedsięwzięć uzyskujących wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020, takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych (także w zakresie dotyczącym przetwarzania osadów ściekowych); • budowa, rozbudowa lub modernizacja zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej (zakres przedsięwzięć zgodny z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji) wraz z budową przyłączy budynków do kanalizacji sanitarnej realizowanej w ramach przedsięwzięcia będącego przedmiotem wniosku. <p>Dodatkowo, w przypadku realizacji kompleksowych przedsięwzięć w ich zakres może zostać włączona budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę oraz budowa kanalizacji deszczowej pod warunkiem, że wartość tego zakresu nie przekracza 50% kosztów całkowitych przedsięwzięcia.</p>
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jst.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki wynosi:<ul style="list-style-type: none"> • 500 000 zł - w przypadku przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”; • 1 000 000 zł - w przypadku pozostałych; b) oprocentowanie (w skali roku):<ul style="list-style-type: none"> • WIBOR 3M, lecz nie mniej niż 2 %; • WIBOR 3M - 100 punktów bazowych, lecz nie mniej niż 1% - dla przedsięwzięć realizowanych przez zielone gminy; c) okres finansowania: do 15 lat; d) okres karencji: nie dłuższa, niż 12 miesięcy od daty zakończenia przedsięwzięcia.

Warunki umorzenia	<p>Nie więcej niż:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 30 % kwoty wypłaconej pożyczki dla przedsięwzięć, dla których konieczność realizacji wyniknęła ze zmiany Prawa wodnego, w zakresie wdrażania Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych; b) 25% kwoty wypłaconej pożyczki dla pozostałych przedsięwzięć, pod warunkiem, że ich realizacja zakończy się w terminie do 31.12.2015 r.; c) 20% kwoty wypłaconej pożyczki dla pozostałych przedsięwzięć; d) każde powyższe zwiększone o 10 punktów procentowych - dla przedsięwzięć realizowanych przez "zielone gminy". <p>W przypadku kompleksowych przedsięwzięć nie podlegają umorzeniu pożyczki wypłacone na budowę lub modernizację systemów zaopatrzenia w wodę i/lub budowę kanalizacji deszczowej.</p>
Zakres programu	<p>Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>Przedsięwzięcia wymienione w Szczegółowym opisie priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 lub</p> <p>Przedsięwzięcia wymienione w Szczegółowym opisie priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 w zależności od Programu Operacyjnego, w ramach którego pozyskano dofinansowanie z FS.</p>
Tryb składania wniosków	<p>Tryb ciągły.</p>
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • beneficjenci PO liŚ 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020; • podmioty upoważnione przez beneficjentów PO liŚ do ponoszenia wydatków kwalifikowanych;
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dopłata do ceny wykupu obligacji, przy czym wysokość dopłat nie może przekroczyć 15% wartości objętej emisji obligacji przeznaczonej na realizację przedsięwzięcia. <p>Dofinansowanie w formie dopłat do ceny wykupu obligacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) dopłaty do ceny wykupu obligacji dokonywane są do obligacji kuponowych służących pokryciu kosztów kwalifikowanych; b) dopłata do ceny wykupu obligacji dotyczy ceny równej wartości nominalnej obligacji; c) dopłaty do ceny wykupu obligacji dokonywane są proporcjonalnie przy wykupie każdej serii w ramach emisji; d) pierwsza dopłata do ceny wykupu obligacji może nastąpić po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia oraz osiągnięciu planowanych efektów rzeczowych i ekologicznych; e) warunkiem podpisania umowy o dopłaty do ceny wykupu obligacji jest zawarcie umowy o dofinansowanie przedsięwzięcia w ramach PO liŚ; f) w przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, musi być ono udzielane zgodnie z regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej.

	<p>2. Dofinansowanie w formie pożyczek:</p> <p>a) oprocentowanie (w skali roku):</p> <ul style="list-style-type: none"> • WIBOR 3M - 50 punktów bazowych, lecz nie mniej niż 2%; • WIBOR 3M – 100 punktów bazowych, lecz nie mniej niż 1% dla przedsięwzięć realizowanych przez zielone gminy; <p>b) okres finansowania: do 15 lat, może ulec wydłużeniu do 25 lat, zależny od prognoz finansowych;</p> <p>c) okres karencji: nie dłuższa niż 12 miesięcy;</p> <p>3. Dofinansowanie w formie pożyczek na zachowanie płynności finansowej:</p> <p>a) maksymalna kwota pożyczki wynosi do 20% kwoty środków Funduszu Spójności;</p> <p>b) oprocentowanie WIBOR 3M - 50 punktów bazowych, lecz nie mniej niż 2%;</p> <p>c) okres finansowania nie dłuższy niż 1 rok od daty zakończenia realizacji projektu, z zastrzeżeniem pkt. d) (rozumianego jako koniec okresu kwalifikowania wydatków wskazanego w umowie o dofinansowanie przedsięwzięcia w ramach PO liŚ);</p> <p>w przypadku, gdy w okresie 1 roku od daty zakończenia realizacji projektu nie nastąpił wpływ środków z Funduszu Spójności na rachunek Beneficjenta, okres finansowania może zostać wydłużony o kolejny rok.</p>
Warunki umorzenia	Nie podlega umorzeniu.

Nazwa programu	1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydro-technicznych
Cel programu	Celem programu jest poprawa bezpieczeństwa powodziowego, ograniczenie zjawiska suszy oraz retencjonowanie wody.
Zakres programu	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>Projektowanie, budowa, przebudowa i odbudowa obiektów gospodarki wodnej: zbiorników, stopni wodnych, jazów, śluz, kanałów i innych urządzeń gospodarowania wodami.</p>
Tryb składania wniosków	Program wygasa, nie zaplanowano przyjmowania nowych wniosków.
Beneficjenci	Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej.
Forma i warunki dofinansowania	Dofinansowanie w formie przekazania środków dla PJB do 100% kosztów kwalifikowanych.

RACJONALNE GOSPODAROWANIE ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

Nazwa programu	2.1. Racjonalna gospodarka odpadami
Cel programu	<p>Celem programu jest realizacja zasad gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchii sposobów postępowania z odpadami, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustanowienie i utrzymanie powszechnych systemów selektywnego zbierania odpadów; • utworzenie i utrzymanie w kraju zintegrowanej oraz wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami; • zmniejszenie ilości odpadów poddawanych nielegalnemu, międzynarodowemu przemieszczaniu; • intensyfikację zbierania i legalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji; • budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z celem programu.
Zakres programu	<p>Selektywne zbieranie i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych; • budowa systemów selektywnego zbierania odpadów; • doposażenie systemów selektywnego zbierania odpadów.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; • przedsiębiorcy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka do 90% kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> oprocentowanie stałe 1% w skali roku; okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; okres karencji: nie dłuższy niż 12 miesięcy.
Warunki umorzenia	<p>Nie więcej niż:</p> <ol style="list-style-type: none"> 30% kwoty wypłaconej pożyczki, lecz nie więcej niż 1 000 000 zł; 40% kwoty wypłaconej pożyczki, lecz nie więcej niż 1 200 000 zł – dla przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”.
Zakres programu	<p>Instalacje gospodarowania odpadami</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych oraz modernizacja lub rozbudowa istniejących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK); • rozbudowa lub modernizacja istniejących instalacji przetwarzania odpadów, celem uzyskania statusu RIPOK; • budowa nowych oraz modernizacja lub rozbudowa istniejących instalacji przeznaczonych do prowadzenia procesów recyklingu (lub przygotowania do recyklingu) selektywnie zbieranych odpadów komunalnych;

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych, rozbudowa oraz modernizacja istniejących instalacji: <ul style="list-style-type: none"> ○ przygotowania odpadów innych niż komunalne do procesu odzysku, w tym recyklingu; ○ odzysku, w tym recyklingu odpadów innych niż komunalne; ○ termicznego przekształcania odpadów innych, niż komunalne z odzyskiem energii; ○ unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne w procesach innych niż składowanie; ○ mających na celu zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne; ○ przetwarzanie odpadów pochodzących z przemysłu wydobywczego <p>wraz z towarzyszącą infrastrukturą służącą selektywnemu zbieraniu odpadów innych niż komunalne.</p>
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; • przedsiębiorcy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka do 75 % kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie WIBOR 3M + 50 punktów bazowych, nie mniej niż 2% w skali roku; b) okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; c) okres karencji: nie dłuższy niż 18 miesięcy;
Warunki umorzenia	<ol style="list-style-type: none"> a) nie więcej, niż 25% kwoty wypłaconej pożyczki, lecz nie więcej niż 10 000 000 zł; b) nie podlega umorzeniu pożyczka udzielona na realizację przedsięwzięcia związanego z zagospodarowaniem odpadów poużytkowych z opon, z wyłączeniem instalacji do produkcji paliwa alternatywnego.
Zakres programu	<p>Modernizacja stacji demontażu pojazdów</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa lub modernizacja stacji demontażu pojazdów, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ zakup maszyn i urządzeń związanych funkcjonalnie z procesem demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji; ○ zakup środków do transportu pojazdów wycofanych z eksploatacji lub odpadów wytworzonych w procesie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	Przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka do 75 % kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie stałe 1% w skali roku; b) okres finansowania: nie dłuższy niż 10 lat; c) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Warunki umorzenia	<ul style="list-style-type: none"> a) nie więcej niż 25% kwoty wypłaconej pożyczki, lecz nie więcej niż 1 000 000 zł; b) wnioskodawca osiągnął wymagane ustawowo poziomy odzysku i recyklingu.
Zakres programu	<p>Dofinansowanie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji; • zbieranie i przekazanie do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów; • gminy oraz powiaty, które przekazały do demontażu zebrane pojazdy wycofane z eksploatacji.
Forma i warunki dofinansowania	<ul style="list-style-type: none"> • dotacja, w tym dopłata do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji w formie ryczałtu.
Zakres programu	<p>Międzynarodowe przemieszczanie odpadów</p> <p>Rodzaje zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gospodarowanie odpadami pochodzącymi z nielegalnego obrotu; • szkolenie organów adm. publicznej wykonujących obowiązki RP związane z kontrolą i nadzorem nad międzynarodowym przemieszczaniem odpadów; • zakup sprzętu i oprogramowania dla organów, o których mowa powyżej; • przygotowanie raportów, analiz, ocen, opracowań lub publikacji z zakresu międzynarodowego przemieszczania odpadów; • unieszkodliwienie substancji kontrolowanej w trybie określonym w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • organy administracji publicznej, w tym Główny Inspektor Ochrony Środowiska.
Forma i warunki dofinansowania	<ul style="list-style-type: none"> • przekazanie środków finansowych na rachunek bieżący dochodów budżetowych ministra właściwego do spraw środowiska w celu dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe; • intensywność dofinansowania: do 100% kosztów kwalifikowanych.
Zakres programu	<p>Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>przedsięwzięcia wymienione w Szczegółowym opisie priorytetów PO IiŚ 2007-2013 oraz w Szczegółowym opisie priorytetów PO IiŚ 2014-2020.</p>
Tryb składania	Tryb ciągły.

wniosków	
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • beneficjenci PO IiŚ 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020, dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW; • podmioty upoważnione przez beneficjentów PO IiŚ 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020 (dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW), do ponoszenia wydatków kwalifikowanych.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka – maksymalna wartość pożyczki nie może być większa niż różnica między wysokością kosztów kwalifikowanych a dofinansowaniem z FS:</p> <ol style="list-style-type: none"> oprocentowanie WIBOR 3M, nie mniej niż 2% w skali roku; okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat, w uzasadnionych przypadkach może ulec wydłużeniu do 25 lat; okres karencji: nie dłuższy niż 18 miesięcy.
Warunki umorzenia	Nie podlega umorzeniu.

Nazwa programu	2.2. Ochrona powierzchni ziemi
Cel programu	Celem programu jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez rekultywację/remediację terenów zdegradowanych, w tym zamykanych składowisk oraz ochrona powierzchni ziemi poprzez wykonywanie prac dokumentacyjnych, a w dalszej kolejności stabilizujących lub zabezpieczających osuwiska.
Zakres programu	<p>Remediacja terenów zdegradowanych i rekultywacja składowisk odpadów</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekty dotyczące unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub działań naprawczych lub rekultywacji/remediacji zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujące zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskają rekomendację GIOŚ; • wykonanie dokumentacji dla przedsięwzięć z zakresu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych oraz działań naprawczych, rekultywacji powierzchni ziemi oraz remediacji gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujących zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskują rekomendację GIOŚ lub GDOŚ, jako stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska; • przedsięwzięcia polegające na przeprowadzeniu działań naprawczych lub rekultywacji/remediacji powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych, w tym terenach zanieczyszczonych przez przemysł; • przedsięwzięcia dotyczące zamykania i rekultywacji składowisk odpadów.

Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, w tym jednostki samorządu terytorialnego realizujące przedsięwzięcia w formie wykonania zastępczego; • podmioty publiczne działające w imieniu Skarbu Państwa; • osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja: <ol style="list-style-type: none"> a) do 50% kosztów kwalifikowanych – zamykanie i rekultywacja składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne, na których składowane były odpady komunalne; b) do 80% kosztów kwalifikowanych dla przedsięwzięć dotyczących unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub działań naprawczych lub rekultywacji/remediacji zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujące zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskują rekomendację GIOŚ (w tym przedsięwzięcia realizowane w formie wykonania zastępczego) lub wykonanie dokumentacji dla przedsięwzięć z zakresu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych oraz działań naprawczych, rekultywacji powierzchni ziemi oraz remediacji gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujących zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskują rekomendację GIOŚ lub GDOŚ, jako stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska. 2. Pożyczka do 90% kosztów kwalifikowanych albo 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku projektów realizowanych przez „zielone gminy”: <ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie: <ul style="list-style-type: none"> • stałe 0,1% - dla przedsięwzięć realizowanych w formie wykonania zastępczego; • WIBOR 3M , nie mniej niż 2% w skali roku - dla pozostałych przedsięwzięć; a) okres finansowania: nie dłuższy niż 12 lat; b) okres karencji: 18 miesięcy.
Warunki umorzenia	<ol style="list-style-type: none"> a) kwota umorzenia nie może być wyższa niż 5 000 000 zł; b) 20% wypłaconej kwoty pożyczki; c) 30% wypłaconej kwoty pożyczki dla przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”, lecz nie więcej niż 5 000 000 zł; d) 50% wypłaconej kwoty pożyczki pomniejszonej o kwotę odzyskaną od zobowiązanego oraz o wartość oczyszczonej nieruchomości wynikającą z operatu szacunkowego, w przypadku przedsięwzięć realizowanych w formie wykonania zastępczego; e) nie podlega umorzeniu pożyczka udzielona na realizację przedsięwzięcia związanego z rekultywacją/remediacją zdegradowanego terenu, celem jego odpłatnego zagospodarowania.
Zakres programu	<p>Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie projektów robót geologicznych, dokumentacji geolo-

	<p>giczno – inżynierskich osuwisk oraz projektów budowlanych zabezpieczenia lub stabilizacji osuwisk;</p> <p>wykonywanie prac stabilizacyjnych i zabezpieczających dotyczących osuwisk stanowiących zagrożenie dla środowiska, urządzeń i obiektów ochrony środowiska, gospodarki wodnej, obszarów cennych przyrodniczo i zabytków kultury; prace nie obejmują remontów i modernizacji dróg, budynków, urządzeń i obiektów zagrożonych lub uszkodzonych przez osuwiska.</p>
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki samorządu terytorialnego; • spółki akcyjne lub spółki z o.o., w których co najmniej 51% akcji lub udziałów posiadają jednostki samorządu terytorialnego; • podmioty (w tym stowarzyszenia) zarządzające obiektami zabytkowymi, które są własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego; • kościoły i organizacje kościelne (osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa i Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania).
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dotacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) 90% kosztów kwalifikowanych; b) 100% kosztów kwalifikowanych dla przedsięwzięć realizowanych przez "zielone gminy"; c) 100% lecz nie więcej niż 10 000 000 zł na prace stabilizacyjne i zabezpieczenie osuwisk stanowiących zagrożenie.
Zakres programu	<p>Remediacja powierzchni ziemi objętej szkodą w środowisku albo zanieczyszczeniem historycznym</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • remediacja w przypadku historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, o której mowa w art. 101i ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) • działania naprawcze, o których mowa w art. 16 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j.: Dz.U. z 2014 r., poz. 210 z późn. zm.)
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska (RDOŚ)
Forma i warunki dofinansowania	<p>Przekazanie środków:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) do 100% kosztów kwalifikowanych b) w przypadku uzyskania przez RDOŚ zwrotu kosztów zadania od podmiotu korzystającego ze środowiska lub władającego powierzchnią ziemi lub innego sprawcy podlegają one zwrotowi do NFOŚiGW

	<p>c) gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną dla władającego powierzchnią ziemi lub innego sprawcy, RDOŚ jest zobowiązany do zapewnienia zgodności pomocy z zasadami jej udzielania</p> <p>d) wypłata transz dotacji następuje w formie zaliczki</p>
--	--

Nazwa programu	2.3. Geologia i górnictwo
Cel programu	Celem programu jest rozpoznanie budowy geologicznej kraju oraz racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z wydobycia kopalin i likwidacji zakładów górniczych.
Zakres programu	<p>Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadania państwowej służby geologicznej określone w ustawie Pgg i państwowej służby hydrogeologicznej określone w ustawie Prawo wodne; • badania i prace geologiczne dla ochrony środowiska; • dokumentowanie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych; • rozpoznawanie możliwości wykorzystania wód uznanych za kopaliny
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy; • jednostki samorządu terytorialnego; • związki jednostek samorządu terytorialnego.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dotacja:</p> <p>a) 100 % kosztów kwalifikowanych;</p> <p>b) 70% kosztów kwalifikowanych na rozpoznanie możliwości wykorzystania wód uznanych za kopaliny.</p>
Zakres programu	<p>Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja gruntów na terenach zdegradowanych działalnością wydobywczą; • wprowadzenie technologii ograniczających powstawanie odpadów podczas wydobycia i przeróbki surowców; • ochrona powierzchni ziemi i zasobów wód przed skutkami eksploatacji podziemnej i otworowej między innymi poprzez podsadzanie i lokowanie odpadów mineralnych; • ujmowanie oraz uzdatnianie wód kopalnianych i wód zasolonych; • wyposażenie w aparaturę i sprzęt ratowniczy jednostek powołanych do prowadzenia działań ratowniczych w górnictwie; • wspieranie działalności Wyższego Urzędu Górniczego z zakresu

	<p>ochrony środowiska;</p> <ul style="list-style-type: none"> • doposażenie organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalni; • badania i prace dla ochrony środowiska w górnictwie.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty i instytucje, których działalność regulują przepisy Pgg; • podmioty wskazane w ustawach restrukturyzacyjnych dotyczących górnictwa; • jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; • jednostki powołane do prowadzenia działań ratowniczych w górnictwie.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dotacja do 100 % kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie WIBOR 3M - 50 punktów bazowych lecz nie mniej niż 2%; b) okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; c) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy.
Warunki umorzenia	<ul style="list-style-type: none"> a) nie więcej niż 30% lecz nie więcej niż 1 000 000 zł; b) nie podlegają umorzeniu pożyczki udzielone na przedsięwzięcia przynoszące przychód.

OCHRONA ATMOSFERY

Nazwa programu	3.1. Poprawa jakości powietrza
Cel programu	Opracowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych. Program wspiera realizację postanowień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (CAFE).
Zakres programu	Rodzaje przedsięwzięć: <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programów ochrony powietrza; • opracowanie planów działań krótkoterminowych.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	Województwa
Forma i warunki dofinansowania	Dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych.

Nazwa programu	3.2. Poprawa efektywności energetycznej
Cel programu	LEMUR - Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej Celem programu jest zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.
Zakres programu	Rodzaje przedsięwzięć: inwestycje polegające na projektowaniu i budowie lub tylko budowie, nowych budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ol style="list-style-type: none"> 1. podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych; 2. samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych jst wskazanych w ustawach; 3. organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów.

<p>Forma i warunki dofinansowania</p>	<p>Dotacja - poziom dofinansowania kosztów dokumentacji projektowej i jej weryfikacji, w zależności od klasy energooszczędności projektowanego budynku, wynosi:</p> <p>a) dla klasy A: 60%; b) dla klasy B: 40%; c) dla klasy C: 20%.</p> <p>Pożyczka - na budowę nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej, w zależności od klasy energooszczędności projektowanego budynku:</p> <p>a) dla klasy A: do 1200 zł za m²; b) dla klasy B i C: do 1000 zł za m² powierzchni użytkowej pomieszczeń o regulowanej temperaturze.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oprocentowanie pożyczki: WIBOR 3M, lecz nie mniej niż 2%. • Okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat. • Okres karencji: nie dłuższy niż 18 miesięcy. • Wypłata transz pożyczki wyłącznie w formie refundacji. <p>Minimalny koszt całkowity przedsięwzięcia, ustalony na podstawie kosztorysu inwestorskiego - 1 000 000 zł.</p> <p>Wnioskodawca może ubiegać się o udzielenie łącznie dotacji i pożyczki lub tylko samej pożyczki. Dofinansowaniu nie podlegają przedsięwzięcia zakończone, tzn. takie, dla których została wydana ostateczna decyzja o pozwoleniu na użytkowanie przed dniem złożenia wniosku do NFOŚiGW o dofinansowanie przedsięwzięcia oraz te przedsięwzięcia, które nie posiadają na dzień złożenia wniosku ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę.</p>
<p>Warunki umorzenia</p>	<p>Po potwierdzeniu osiągnięcia klasy energooszczędności wybudowanego budynku:</p> <p>a) dla klasy A: do 60%; b) dla klasy B: do 40%; c) dla klasy C: do 20%.</p>
<p>Cel programu</p>	<p>Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych</p> <p>Celem programu jest zmniejszenie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowo budowanych budynkach mieszkalnych.</p>
<p>Zakres programu</p>	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa domu jednorodzinnego; • zakup nowego domu jednorodzinnego; <p>zakup lokalu mieszkalnego w nowym budynku mieszkalnym wielorodzinnym.</p>
<p>Tryb składania wniosków</p>	<p>Nabór wniosków o dotacje NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW.</p>
<p>Beneficjenci</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. osoby fizyczne dysponujące prawomocnym pozwoleniem na budowę oraz posiadające prawo do dysponowania nieruchomością, na której będą budowały budynek mieszkalny; 2. osoby fizyczne dysponujące uprawnieniem do przeniesienia przez dewelopera na swoją rzecz: prawa własności nieruchomości wraz

	<p>z domem jednorodzinny, który deweloper na niej wybuduje albo użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinny, który będzie na niej posadowiony i stanowić będzie odrębną nieruchomość albo własności lokalu mieszkalnego – także spółdzielnię mieszkaniową.</p>
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku, na podstawie umowy o współpracy zawartej z NFOŚiGW.</p> <p>Wysokość dofinansowania wynosi:</p> <p>w przypadku domów jednorodzinnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • standard NF40 – EUco 40 kWh/(m²*rok) – dotacja: 30 000 zł brutto; • standard NF15 – EUco 15 kWh/(m²*rok) – dotacja: 50 000 zł brutto; <p>w przypadku lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • standard NF40 – EUco 40 kWh/(m²*rok) – dotacja: 11 000 zł brutto; • standard NF15 – EUco 15 kWh/(m²*rok) – dotacja: 16 000 zł brutto; • w przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF15 dotacja może być obniżona do poziomu przewidzianego dla standardu NF40; • w przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF40, dotacja nie zostanie udzielona; • jeśli część powierzchni domu jednorodzinny/lokalu mieszkalny, wykorzystywana będzie do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym wynajmu), to wysokość dofinansowania pomniejsza się proporcjonalnie do udziału powierzchni przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej w całkowitej powierzchni odpowiednio domu jednorodzinny/lokalu mieszkalny, np. jeżeli działalność gospodarcza będzie prowadzona na 20% powierzchni całkowitej, to wysokość dofinansowania zmniejsza się o 20%; • w przypadku, gdy działalność gospodarcza będzie prowadzona na powierzchni przekraczającej 50% domu jednorodzinny/lokalu mieszkalny, o których mowa powyżej, przedsięwzięcie nie kwalifikuje się do dofinansowania przez NFOŚiGW.
Cel programu	<p>Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach</p> <p>Celem programu jest ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.</p>
Zakres programu	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje LEME - przedsięwzięcia obejmujące realizację działań inwestycyjnych w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> a) poprawy efektywności energetycznej i/lub zastosowania odnawialnych źródeł energii; b) termomodernizacji budynku/ów i/lub zastosowania odnawialnych źródeł energii, realizowane poprzez zakup materiałów/urządzeń/ technologii zamieszczonych na Liście LEME. <p>Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekracza 250 000 euro;</p>

	<p>2. Inwestycje Wspomagane - przedsięwzięcia obejmujące realizację działań inwestycyjnych, które nie kwalifikują się, jako Inwestycje LEME, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) poprawy efektywności energetycznej i/lub odnawialnych źródeł energii w wyniku których zostanie osiągnięte min. 20% oszczędności energii; b) termomodernizacji budynku/ów i/lub odnawialnych źródeł energii w wyniku których zostanie osiągnięte minimum 30% oszczędności energii. <p>Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekroczy 1 000 000 euro.</p>
<p>Tryb składania wniosków</p>	<p>Nabór wniosków o dotacje NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW.</p>
<p>Beneficjenci</p>	<p>Prywatne podmioty prawne (przedsiębiorstwa) utworzone na mocy polskiego prawa i działające w Polsce. Beneficjent musi spełniać definicję mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw zawartą w zaleceniu Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 124 z 20.5. 2003, s.36).</p>
<p>Forma i warunki dofinansowania</p>	<p>Dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych realizowane za pośrednictwem banku na podstawie umowy o współpracę zawartej z NFOŚiGW.</p> <p>Intensywność dofinansowania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dotacja w wysokości: <ul style="list-style-type: none"> a) 10% kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięć obejmujących realizację działań inwestycyjnych w zakresie poprawy efektywności energetycznej; b) 10% kapitału kredytu bankowego, wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięć obejmujących realizację działań inwestycyjnych w zakresie termomodernizacji budynku/budynków; c) 15% kapitału kredytu bankowego, wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięć wymienionych w lit. a) lub b) w przypadku, gdy inwestycja została poprzedzona audytem energetycznym. Zakres rzeczowy zrealizowanego przedsięwzięcia musi wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego; d) dodatkowo do 15% kapitału kredytu bankowego na pokrycie poniesionych kosztów wdrożenia systemu zarządzania energią (SZE), jednak nie więcej niż 10 000 złotych, jeśli w ramach zrealizowanego przedsięwzięcia beneficjent wdroży SZE według zasad określonych przez NFOŚiGW; 2. przy ustalaniu wysokości dotacji uwzględnia się przepisy dotyczące dopuszczalności pomocy publicznej.

Nazwa programu	3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
Cel programu	BOCIAN - Rozproszone, odnawialne źródła energii. Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.
Zakres programu	Rodzaje przedsięwzięć: <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji OZE o mocy:<ul style="list-style-type: none"> • elektrownie wiatrowe od 40kWe do 3 MWe; • systemy fotowoltaiczne od 40 kWp do 1 MWp; • pozyskiwanie energii z wód geotermalnych, od 5 MWt do 20 MWt; • małe elektrownie wodne od 300 kWt do 5 MW; • źródła ciepła opalane biomasą od 300 kWt do 20 MWt; • wielkoformatowe kolektory słoneczne od 300 kWt do 2MWt wraz z akumulatorem ciepła o mocy od 3 MWt do 20 MWt; • biogazownie rozumiane jako obiekty wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, z wykorzystaniem biogazu rolniczego o mocy od 40 kWe do 2 MWe; • instalacje wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej; • wytwarzanie energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji na biomasę o mocy od 40kWe do 5 MWe. 2. Dodatkowo w ramach programu mogą być wspierane:<ul style="list-style-type: none"> • instalacje hybrydowe, przy czym moc każdego rodzaju źródła energii musi mieścić się w przedziałach mocy określonych w pkt. 1; • systemy magazynowania energii towarzyszące inwestycjom OZE o mocach nie większych niż 10-krotność mocy zainstalowanej dla każdego ze źródeł OZE.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu OZE na terenie RP.
Forma i warunki dofinansowania	Pożyczka do 85% kosztów kwalifikowanych: <ol style="list-style-type: none"> a) kwota pożyczki: do 40 000 000 zł; b) oprocentowanie WIBOR 3M, nie mniej niż 2%; c) okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; d) okres karencji: nie dłuższy niż 18 miesięcy.
Warunki umorzenia	Pożyczka nie podlega umorzeniu.

	Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii
Cel programu	<p><u>Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla samorządów</u></p> <p>Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych.</p>
Zakres programu	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparciem finansowym objęte jest przedsięwzięcie polegające na zakupie i montażu małych instalacji lub mikroinstalacji OZE do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej, na potrzeby istniejących lub będących w budowie budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielo-rodzinnych. 2. Finansowane będą następujące instalacje do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej: <ul style="list-style-type: none"> • źródła ciepła opalane biomasą - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • pompy ciepła - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • kolektory słoneczne - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • systemy fotowoltaiczne - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWp; • małe elektrownie wiatrowe - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWe; • mikrokogeneracja - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe, przeznaczone dla budynków mieszkalnych. 3. Dopuszcza się zakup i montaż instalacji równolegle wykorzystującej więcej niż jedno odnawialne źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno odnawialne źródło ciepła w połączeniu ze źródłem (źródłami) energii elektrycznej.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły – terminy, sposób składania i rozpatrywania wniosków określone zostaną odpowiednio w ogłoszeniu o naborze lub regulaminie naboru, które zamieszczone będą na stronie internetowej NFOŚiGW.
Beneficjenci	Jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dofinansowanie w formie pożyczki wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja: <ul style="list-style-type: none"> • do 15% dofinansowania dla instalacji źródeł do produkcji ciepła, a w okresie lat 2014-2015 do 20% dofinansowania; • do 30% dofinansowania do instalacji źródeł do produkcji energii elektrycznej, a w okresie lat 2014 2015 do 40%; • w przypadku instalacji wykorzystującej równolegle więcej niż jedno źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno źródło ciepła w połączeniu ze źródłem energii elektrycznej, udział procentowy dofinansowania w formie dotacji ustalany jest jako średnia ważona udziałów procentowych określonych powyżej,

	<p>odpowiednio do rodzaju instalacji, proporcjonalnie do ich mocy znamionowej;</p> <p>2. Pożyczka</p> <ol style="list-style-type: none"> pożyczka wraz z dotacją: od 1 000 000. zł; oprocentowanie stałe 1% w skali roku; okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy; pożyczka udzielana jest łącznie z dotacją; okres realizacji przedsięwzięcia do 24 miesięcy od daty zawarcia umowy o dofinansowanie. <p>Maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych 100 000 zł - 450 000. zł, w zależności od dysponenta budynku mieszkalnego i przedsięwzięcia.</p> <p>Określony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji.</p>
<p>Warunki umorzenia</p>	<p>Pożyczka nie podlega umorzeniu.</p>
<p>Cel programu</p>	<p><u>Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii poprzez bank</u></p> <p>Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych.</p>
<p>Zakres programu</p>	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wsparciem finansowym objęte jest przedsięwzięcie polegające na zakupie i montażu małych instalacji lub mikroinstalacji OZE do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej, na potrzeby istniejących lub będących w budowie budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych. Finansowane będą następujące instalacje do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej: <ul style="list-style-type: none"> źródła ciepła opalane biomasą - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; pompy ciepła - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; kolektory słoneczne - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; systemy fotowoltaiczne - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWp; małe elektrownie wiatrowe - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWe; mikrokogeneracja - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe, przeznaczone dla budynków mieszkalnych. Dopuszcza się zakup i montaż instalacji równolegle wykorzystującej więcej niż jedno odnawialne źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno odnawialne źródło ciepła w połączeniu ze źródłem (źródłami) energii elektrycznej.

Tryb składania wniosków	Nabór wniosków o kredyt wraz z dotacją prowadzony jest przez bank w trybie ciągłym. Wnioski składane są w banku, który zawarł umowę o współpracy z NFOŚiGW.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • osoby fizyczne posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, albo prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w budowie; • wspólnoty mieszkaniowe zarządzające budynkami mieszkalnymi wielorodzinnymi; • spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające budynkami mieszkalnymi wielorodzinnymi.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Kredyt wraz z dotacją na realizację przedsięwzięcia udzielany jest przez bank, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW.</p> <p>Dofinansowanie w formie pożyczki wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja: <ul style="list-style-type: none"> • do 15% dofinansowania dla instalacji źródeł do produkcji ciepła, a w okresie lat 2014-2015 do 20% dofinansowania; • do 30% dofinansowania do instalacji źródeł do produkcji energii elektrycznej, a w okresie lat 2014 2015 do 40%; • w przypadku instalacji wykorzystującej równolegle więcej niż jedno źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno źródło ciepła w połączeniu ze źródłem energii elektrycznej, udział procentowy dofinansowania w formie dotacji ustalany jest jako średnia ważona udziałów procentowych określonych powyżej, odpowiednio do rodzaju instalacji, proporcjonalnie do ich mocy znamionowej; 3. Pożyczka: <ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie stałe kredytu 1% w skali roku; b) wynagrodzenie banku z tytułu realizacji umowy kredytu wraz z dotacją pobierane od beneficjenta w okresie kredytowania, w łącznej wysokości nie przekraczającej rocznie 1% kwoty kredytu pozostałego do spłaty, dopuszcza się, aby w pierwszym roku kredytowania wysokość wynagrodzenia wynosiła nie więcej niż 3%, od kwoty dotacji bank nie pobiera żadnych opłat i prowizji; c) okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; d) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy; e) pożyczka udzielana jest łącznie z dotacją; f) okres realizacji przedsięwzięcia do 18 miesięcy od daty zawarcia umowy kredytu. <p>Maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych 100 000 zł - 450 000. zł, w zależności od dysponenta budynku mieszkalnego i przedsięwzięcia.</p> <p>Określony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji.</p>

<p>Cel programu</p>	<p><u>Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii poprzez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej</u></p>
<p>Zakres programu</p>	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparciem finansowym objęte jest przedsięwzięcie polegające na zakupie i montażu małych instalacji lub mikroinstalacji OZE do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej, na potrzeby istniejących lub będących w budowie budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielo-rodzinnnych. 2. Finansowane będą następujące instalacje do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej: <ul style="list-style-type: none"> • źródła ciepła opalane biomasą - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • pompy ciepła - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • kolektory słoneczne - o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt; • systemy fotowoltaiczne - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWp; • małe elektrownie wiatrowe - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWe; • mikrokogeneracja - o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe, przeznaczone dla budynków mieszkalnych 3. Dopuszcza się zakup i montaż instalacji równolegle wykorzystującej więcej niż jedno odnawialne źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno odnawialne źródło ciepła w połączeniu ze źródłem (źródłami) energii elektrycznej.
<p>Tryb składania wniosków</p>	<p>Tryb ciągły - nabór wniosków dla beneficjentów końcowych prowadzić będą wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Ogłoszenia o naborze zamieszczane będą na stronie internetowej WFOŚiGW, który zawarł umowę o współpracy z NFOŚiGW.</p>
<p>Beneficjenci</p>	<p>Beneficjentem programu są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.</p> <p>Beneficjentem końcowym programu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby fizyczne posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym, jednorodzinny albo prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym, jednorodzinny w budowie; • wspólnoty mieszkaniowe zarządzające budynkami mieszkalnymi, wielorodzinnymi; • spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające budynkami mieszkalnymi, wielorodzinnymi.
<p>Forma i warunki dofinansowania</p>	<p>Pożyczka wraz z dotacją na realizację przedsięwzięcia udzielana jest przez WFOŚiGW ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW.</p> <p>Dofinansowanie w formie pożyczki wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja: <ul style="list-style-type: none"> • do 15% dofinansowania dla instalacji źródeł do produkcji ciepła, a w okresie lat 2014-2015 do 20% dofinansowania; • do 30% dofinansowania do instalacji źródeł do produkcji energii elektrycznej, a w okresie lat 2014 2015 do 40%;

	<ul style="list-style-type: none"> w przypadku instalacji wykorzystującej równolegle więcej niż jedno źródło energii elektrycznej lub więcej niż jedno źródło ciepła w połączeniu ze źródłem energii elektrycznej, udział procentowy dofinansowania w formie dotacji ustalany jest jako średnia ważona udziałów procentowych określonych powyżej, odpowiednio do rodzaju instalacji, proporcjonalnie do ich mocy znamionowej; <p>2. Pożyczka:</p> <ol style="list-style-type: none"> oprocentowanie stałe 1% w skali roku; okres finansowania: nie dłuższy niż 15 lat; okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy; okres realizacji przedsięwzięcia do 18 miesięcy od daty zawarcia umowy o dofinansowanie z WFOŚiGW; pożyczka udzielana jest łącznie z dotacją. <p>Maksymalna wysokość kosztów kwalifikowanych 100 000 zł - 450 000 zł, w zależności od dysponenta budynku mieszkalnego i przedsięwzięcia.</p> <p>Określony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji.</p>
Warunki umorzenia	Pożyczka nie podlega umorzeniu.

Nazwa programu	3.4 System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)
Cel programu	SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne* Ograniczenie emisji dwutlenku węgla poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia ulicznego.
Zakres programu	Rodzaje przedsięwzięć: <ol style="list-style-type: none"> modernizacja oświetlenia ulicznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, żarówek, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych, jeżeli jest to niezbędne do spełnienia normy PN EN 13201); montaż urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem; montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego.
Tryb składania wniosków	Tryb konkursowy - terminy, sposób składania i rozpatrywania wniosków określone zostaną odpowiednio w ogłoszeniu o konkursie, które zamieszczone będą na stronie internetowej NFOŚiGW.
Beneficjenci	Jednostki samorządu terytorialnego posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia.

<p>Forma i warunki dofinansowania</p>	<p>Dotacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do 45 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia; • minimalne ograniczenie emisji CO₂ o 40% w wyniku realizacji przedsięwzięcia; • minimalne ograniczenie emisji CO₂ o 250 Mg/rok w wyniku realizacji przedsięwzięcia; • maksymalna kwota dotacji 15 000 000 zł; • dofinansowanie nie będzie udzielane na przedsięwzięcia, które uzyskały dofinansowanie ze środków NFOŚiGW w ramach innych programów; • warunkiem wypłaty środków będzie przedłożenie przez Beneficjenta umowy z wybranym wykonawcą, zawierającą klauzulę o co najmniej 5-letnim okresie gwarancji na oświetlenie wykonane w ramach przedsięwzięcia; • zakres modernizacji oświetlenia wskazany we wniosku o dofinansowanie musi wynikać z przeprowadzonego audytu oświetlenia; • oświetlenie po modernizacji musi spełniać normę oświetlenia PN-EN 13201; • jeżeli w okresie obowiązywania umowy o dofinansowanie beneficjent dokona zbycia „białych certyfikatów”, które uzyskał w związku z realizacją przedsięwzięcia na podstawie niniejszego programu, zobowiązany będzie do zwrotu dofinansowania w wysokości przysporzenia, jakie uzyskał w wyniku dokonanego zbycia wraz odsetkami. <p>Pożyczka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do 55% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia; • maksymalna kwota pożyczki 18,3 mln zł; • otrzymanie pożyczki ze środków NFOŚiGW jest uwarunkowane przyznaniem dotacji; • oprocentowanie zmienne: WIBOR 3M minus 150 pkt. bazowych (w skali roku), ale nie mniej niż 3 %. Odsetki z tytułu oprocentowania spłacane są na bieżąco w okresach kwartalnych. Pierwsza spłata na koniec kwartału kalendarzowego, następującego po kwartale, w którym wypłacono pierwszą transzę środków; • okres finansowania: pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 10 lat liczony od daty pierwszej planowanej wypłaty transzy pożyczki; • okres karencji: przy udzielaniu pożyczki może być stosowana karencja w spłacie rat kapitałowych liczona od daty wypłaty ostatniej transzy pożyczki, lecz nie dłuższa niż 18 miesięcy od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia.
<p>Warunki umorzenia</p>	<p>Pożyczka nie podlega umorzeniu.</p>

* w przygotowaniu aktualizacja programu

OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I FUNKCJI EKOSYSTEMÓW

Nazwa programu	4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej
Cel programu	Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo Celem programu jest powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody oraz skuteczne zarządzanie gatunkami i siedliskami (w tym rozpoznanie pojawiających się zagrożeń).
Zakres programu	Rodzaje przedsięwzięć: <ol style="list-style-type: none"> 1. wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku; 2. przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidowanie ich skutków dla środowiska; 3. działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; 4. opracowywanie planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz prowadzenie monitoringu przyrodniczego; 5. przedsięwzięcia związane z przywracaniem chronionych gatunków roślin lub zwierząt; 6. przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków; 7. zadania związane ze zwiększaniem lesistości kraju oraz zapobieganiem szkodom w lasach i likwidacją tych szkód, spowodowanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne; 8. współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi; 9. przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, niepodlegających zwrotowi; 10. współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej; 11. inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa; w zakresie zgodnym z celem programu.
Tryb składania wniosków	Nabór wniosków odbywa się w trybie: <ol style="list-style-type: none"> 1. konkursowym; 2. ciągłym.
Beneficjenci	<ol style="list-style-type: none"> 1. parki narodowe; 2. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, parki krajobrazowe i ich zespoły, uczelnie wyższe, placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk;

	<ol style="list-style-type: none"> 3. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe; 4. podmioty będące właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą zabytkowych parków i ogrodów; 5. jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki. <p>W przypadku, gdy podmioty wymienione w ppkt. 1-3 i 5 nie są właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą obszaru lub obiektu, którego dotyczy przedsięwzięcie, konieczna jest zgoda właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcy na realizację zadań wchodzących w zakres przedsięwzięcia.</p>
<p>Forma i warunki dofinansowania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych, przy czym: <ul style="list-style-type: none"> • pierwokup realizowany przez parki narodowe na rzecz Skarbu Państwa do 100 % kosztów kwalifikowanych; • ochrona i rewaloryzacja parków i ogrodów zabytkowych do 75% kosztów kwalifikowanych; • aktualizacja do posiadanych licencji oprogramowania GIS do 75% kosztów kwalifikowanych; • pozostałe do 90% kosztów kwalifikowanych; • minimalny koszt przedsięwzięcia – 300 000 zł; • maksymalny koszt przedsięwzięcia – 2 000 000 zł. 2. Dofinansowanie w formie przekazania środków na realizację zadań państwowych jednostek budżetowych do 100 % kosztów kwalifikowanych. 3. Pożyczka – uzupełnienie wkładu własnego do 100% kosztów kwalifikowanych: <ol style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 40 000 zł; b) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku; c) okres finansowania: nie dłużej niż 8 lat; d) okres karencji: nie dłuższy niż 12 miesięcy. 4. Pożyczka na zachowanie płynności: <ol style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 40 000 zł; b) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku; c) okres finansowania: nie dłużej niż 2 lata; d) bez karencji; e) termin spłaty: 7 dni od daty wpływu środków Unii Europejskiej na rachunek pożyczkobiorcy, lecz nie dłużej niż okres finansowania.
<p>Warunki umorzenia</p>	<p>Nie podlega umorzeniu.</p>

PROGRAMY MIĘDZYDZIEDZINOWE

Nazwa programu	5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska
Cel programu	Celem programu jest wsparcie działań Ministra Środowiska niezbędnych do realizacji polityki ochrony środowiska.
Zakres programu	Ekspertyzy, opracowania, realizacja zobowiązań międzynarodowych Rodzaje przedsięwzięć: <ul style="list-style-type: none"> • opracowania, raporty, ekspertyzy, opinie, prace studialne i naukowo-badawcze służące wspieraniu i wypełnianiu zobowiązań Ministra Środowiska; • zadania określone w art. 401 c ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tj.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1232) i art. 90 ust. 1 pkt 6 i 7a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz.U. z 2012 r. poz. 145 z późn. zm.), głównie z przychodów wynikających z wpływów z tytułu należności i opłat o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne; • zobowiązania wynikające z ratyfikowanych lub podpisanych przez Polskę umów międzynarodowych w zakresie ochrony środowiska oraz członkostwa w organizacjach międzynarodowych i ich Agendach, poprzez finansowanie kosztów działalności podmiotów realizujących te zobowiązania i wskazanych przez Ministra Środowiska; • wsparcie systemu ocen oddziaływania na środowisko, poprzez finansowe wsparcie organów administracji publicznej zaangażowanych w postępowania ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz ocen oddziaływania na obszary Natura 2000; • składki na rzecz organizacji międzynarodowych w części przypadającej do sfinansowania przez ministra właściwego do spraw środowiska oraz ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, w przypadku ujęcia w ustawie o budżecie.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Środowiska; • Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej; • Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; • Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.
Forma i warunki dofinansowania	Przekazanie środków finansowych na rachunek bieżący dochodów budżetowych ministra właściwego do spraw środowiska w celu dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe.

Nazwa programu	5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę
Zakres programu	<p>W przypadku, gdy odrębne przepisy określają podmiot uprawniony do otrzymania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu, wskazują jego wysokość oraz przeznaczenie, nie zachodzi konieczność opracowania programu priorytetowego. Przykładowo obejmuje to finansowanie przedsięwzięć lub zadań wskazanych przez, m.in.:</p> <p>Ustawę z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w latach 2006-2010”;</p> <p>Ustawę z dnia 28 października 2002 r. o Funduszu Żeglugi Śródlądowej i Funduszu Rezerwowym.</p>
Tryb składania wniosków	Określa ustawodawca lub zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania
Beneficjenci	Określa ustawodawca lub zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania
Forma i warunki dofinansowania	Określa ustawodawca lub zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania

Nazwa programu	5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska.
Cel programu	Celem programu jest wspomaganie systemu zarządzania jakością środowiska oraz wspomaganie osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa i gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem wywiązywania się Polski ze zobowiązań międzynarodowych.
Zakres programu	<p>Monitoring środowiska</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania realizujące i wspierające państwowy monitoring środowiska oraz przedsięwzięcia służące pozyskaniu danych i informacji o środowisku, w szczególności wykonanie raportów prezentujących wykonywane badania oraz prace badawczo – pomiarowe i metodyczne dotyczące zadań określonych w programie Państwowego Monitoringu Środowiska; • zadania inwestycyjne związane z rozbudową zaplecza technicznego oraz zakupy wyposażenia laboratoriów wykonujących badania służące pozyskaniu danych i informacji o środowisku.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.

Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty należące do sektora finansów publicznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; • jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki; • uczelnie niepubliczne; • spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, fundacje (dla tych podmiotów udzielane będą wyłącznie pożyczki).
Forma i warunki dofinansowania	<p>Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kwota pożyczki – od 200 tys. zł; b) oprocentowanie stałe 1%; c) okres finansowania: nie dłuższy niż 10 lat; d) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy.
Warunki umorzenia	Nie więcej niż 10%.
Zakres programu	<p>Służba hydrologiczno-meteorologiczna</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>Przedsięwzięcia realizowane przez państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną, polegające w szczególności na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonaniu pomiarów i obserwacji hydrologicznych oraz meteorologicznych; • wykonaniu badań elementów hydrologicznych i morfologicznych wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami; • gromadzeniu, przetwarzaniu, archiwizowaniu i udostępnianiu informacji hydrologicznych oraz meteorologicznych; • wykonaniu bieżących analiz i ocen sytuacji hydrologicznej oraz meteorologicznej; • opracowywaniu i przekazywaniu prognoz meteorologicznych i hydrologicznych; • opracowywaniu i przekazywaniu organom administracji publicznej ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze; • realizowaniu zadań wynikających z przynależności do organizacji międzynarodowych w zakresie dotyczącym meteorologii, hydrologii i oceanologii; • wykonywaniu modelowania hydrologicznego i hydraulicznego w zakresie zagrożeń powodziowych oraz zjawiska suszy.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy.
Forma i warunki dofinansowania	Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych.

Nazwa programu	5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
Cel programu	Celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych (zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”) oraz poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków oraz wzmocnienia wybranych elementów zarządzania środowiskiem.
Zakres programu	Dostosowanie do zmian klimatu Rodzaje przedsięwzięć: Działania o charakterze prewencyjnym, służące adaptacji do zmian klimatu, zgodnie z założeniami „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1. działania infrastrukturalne; 2. działania dotyczące opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu zagrożeń i wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami, w tym budowa systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi; 3. realizacja przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania zagrożeń spowodowanych zmianami klimatu, w tym lokalne i regionalne plany oraz strategie w zakresie działań adaptacyjnych.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ol style="list-style-type: none"> 1. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; 2. samorządowe jednostki budżetowe; 3. jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki; 4. spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe (dofinansowane jedynie w formie pożyczki).
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych.<ol style="list-style-type: none"> a) minimalny koszt przedsięwzięcia – 1 000 000 zł 2. Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych:<ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie: stałe 2%, a 1% dla przedsięwzięć realizowanych przez "zielone gminy"; b) kwota pożyczki: od 400 000 zł, od 300 000 zł dla przedsięwzięć realizowanych przez "zielone gminy", dla metod i narzędzi do analizy zagrożeń wywołanych zmianami klimatu od 100 000 zł; c) okres finansowania: nie dłuższy niż 20 lat; d) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy.
Warunki umorzenia	<ol style="list-style-type: none"> a) nie więcej niż 30% wypłaconej kwoty pożyczki; b) nie więcej niż 40% wypłaconej kwoty pożyczki dla przedsięwzięć

	<p>realizowanych przez "zielone gminy".</p> <p>c) z uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy publicznej</p>
Zakres programu	<p>Zapobieganie i likwidacja skutków nadzwyczajnych zagrożeń</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <p>Działania skupione na usuwaniu skutków powstałych zagrożeń środowiska - zdarzeń naturalnych (powodzi, pożarów, suszy) i awarii (zdarzeń wynikających z działalności człowieka) oraz zakupie sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych, jak również związane z opracowaniem metod i narzędzi do analizy wyżej wskazanych zagrożeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) usuwanie skutków awarii i zagrożeń środowiska na obiektach ochrony środowiska i gospodarki wodnej, morskich obszarach przybrzeżnych oraz naturalnych akwenach; 2) zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczych oraz prognozowania, zapobiegania, ograniczania i usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii; 3) wsparcie techniczne Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego i realizacji Planu Zarządzania Kryzysowego; 4) realizacja przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania awarii oraz zagrożeń środowiska.
Tryb składania wniosków	Tryb ciągły.
Beneficjenci	<ol style="list-style-type: none"> 1. służby ratownicze i stowarzyszenia wskazane w Porozumieniu Ministrów: Środowiska oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25.03.2011 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska; 2. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; 3. samorządowe jednostki budżetowe; 4. jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki; 5. spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe (dofinansowane jedynie w formie pożyczki).
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych. <ol style="list-style-type: none"> a) wartość szacunkowa szkód nie może być niższa niż 1 000 000 zł, a szkoda wystąpiła nie wcześniej niż 2 lata przed złożeniem wniosku; b) dofinansowanie nie może zastąpić kosztów refundowanych przez firmy ubezpieczeniowe. 2. Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych: <ol style="list-style-type: none"> a) Wartość szacunku szkód nie może być niższa niż 1 000 000 zł; b) Oprocentowanie 2% (w skali roku), a 1% dla przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”; c) kwota pożyczki – od 400 000 zł, a od 300 000 zł dla przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”; d) okres finansowania – do 20 lat; e) okres karencji – nie dłuższa niż 6 miesięcy.
Warunki umorzenia	<ol style="list-style-type: none"> a) kwota umorzenia nie wyższa niż 30% wypłaconej kwoty pożyczki; b) kwota umorzenia nie wyższa niż 40% wypłaconej kwoty pożyczki dla przedsięwzięć realizowanych przez „zielone gminy”.

Nazwa programu	5.5. Edukacja ekologiczna*
Cel programu	<p>Celem ogólnym programu jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Cele szczegółowe programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju; • kształtowanie zachowań prośrodowiskowych; • aktywizacja społeczna - budowanie społeczeństwa obywatelskiego;
Zakres programu	<p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kompleksowe projekty wykorzystujące media tradycyjne tj. telewizja, w tym idea placement, radio, prasa, outdoor, itp. oraz elektroniczne tj. internet, aplikacje mobilne; 2. warsztaty, konkursy, imprezy edukacyjne; 3. konferencje, szkolenia, seminaria, e-learning, profesjonalizacja animatorów edukacji ekologicznej, produkcja interaktywnych pomocy dydaktycznych; 4. wyposażenie i doposażenie centrów edukacyjnych;
Tryb składania wniosków	<p>Tryb konkursowy.</p> <p>Tryb ciągły - w przypadku przedsięwzięć związanych z wystąpieniem klęsk żywiołowych, po ogłoszeniu naboru przez NFOŚiGW.</p>
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • osoby prawne lub jednostki organizacyjne z osobowością prawną; • jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną; • osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja<ol style="list-style-type: none"> a) do 100% kosztów kwalifikowanych dla parków narodowych b) do 90% kosztów kwalifikowanych dla podmiotów posiadających status organizacji pozarządowej c) do 70% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych podmiotów d) minimalna, wnioskowana kwota - 200 tys. zł 2. Pożyczka<ol style="list-style-type: none"> a) uwarunkowana otrzymaniem dotacji b) do 100% kosztów kwalifikowanych pomniejszonych o wnioskowaną kwotę dotacji c) minimalna, wnioskowana kwota - 50 tys. zł d) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku e) okres finansowania: nie dłuższy niż 5 lat f) okres karencji: nie dłuższy niż 6 miesięcy g) nie podlega umorzeniu 3. Przekazanie środków dla PJB<ol style="list-style-type: none"> a) do 100% kosztów kwalifikowanych

Nazwa programu	5.6. Współfinansowanie programu LIFE
Cel programu	Celem programu jest poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE.
Zakres programu	Współfinansowanie projektów LIFE+ Rodzaje przedsięwzięć: Dofinansowanie mogą uzyskać przedsięwzięcia krajowe i międzynarodowe w zakresie realizowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Instrumentu Finansowego LIFE+ określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie instrumentu finansowego na rzecz środowiska (LIFE+), w ramach: <ul style="list-style-type: none"> • komponentu I Przyroda i Różnorodność biologiczna; • komponentu II Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska; • komponentu III Informacja i komunikacja.
Tryb składania wniosków	Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym.
Beneficjenci	Zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: <ul style="list-style-type: none"> • osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; • osoby prawne; • państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które podejmują realizację przedsięwzięcia jako Beneficjent koordynujący projektu LIFE+ lub są Współbeneficjentami krajowego albo zagranicznego LIFE+.
Forma i warunki dofinansowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pożyczka przeznaczona na zapewnienie wkładu własnego wnioskodawcy:<ol style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 200 000 zł; b) oprocentowanie stałe: 1 % w skali roku; c) okres finansowania: pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 10 lat; d) okres karencji: nie dłuższa niż 18 miesięcy. 2. Pożyczka przeznaczona na zachowanie płynności finansowej:<ol style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 400 000 zł; b) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku; c) okres finansowania: pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 2 lata od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia, z zastrzeżeniem lit. d); d) w przypadku, gdy w okresie 2 lat od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia nie nastąpił wpływ środków z Komisji Europejskiej na rachunek pożyczkobiorcy, okres finansowania może zostać wydłużony do 3 lat od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia;

	<p>e) okres karencji: program nie przewiduje;</p> <p>f) termin spłaty: 7 dni od daty wpływu środków z Komisji Europejskiej na rachunek pożyczkobiorcy, lecz nie dłużej niż okres finansowania.</p>
Warunki umorzenia	Nie podlega umorzeniu.
Zakres programu	<p>Współfinansowanie projektów LIFE w perspektywie finansowej 2014 – 2020</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przedsięwzięcia krajowe i międzynarodowe w zakresie realizowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu LIFE określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007; • krajowe i międzynarodowe projekty zintegrowane LIFE w zakresie realizowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym projekty składane przez MŚ lub inne jednostki podległe Ministrowi Środowiska lub przez niego nadzorowane.
Tryb składania wniosków	<p>Nabór wniosków odbywa się odpowiednio:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dotacja – nabór ciągły: <ol style="list-style-type: none"> a) terminy składania wniosków będą każdorazowo określone przez Zarząd NFOŚiGW w oparciu o planowane terminy składania wniosków do LIFE podane przez KE; b) po uzyskaniu zaproszenia KE do złożenia uaktualnionej elektronicznej wersji wniosku do LIFE wnioskodawca składa do NFOŚiGW aktualizację wniosku uwzględniającą uzgodnione z KE zmiany do wniosku, nie później niż dwa tygodnie od przekazania przez wnioskodawcę aktualizacji wniosku LIFE do KE. 2. pożyczka – nabór ciągły.
Beneficjenci	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: <ol style="list-style-type: none"> a) osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; b) osoby prawne; c) państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej; 2. Beneficjent koordynujący – podmiot, o którym mowa w pkt. 1, który podejmuje się realizacji przedsięwzięcia LIFE; 3. Współbeneficjent – podmiot, o którym mowa w pkt. 1, który jest wskazany w umowie dotacji ze środków NFOŚiGW, jako podmiot współodpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia LIFE i któremu Beneficjent koordynujący przekazuje część środków z dotacji; Współbeneficjent może być równocześnie beneficjentem pożyczki ze środków NFOŚiGW; 4. Współbeneficjent zagranicznego projektu LIFE - podmiot, o którym mowa w pkt. 1, który jest Współ-beneficjentem Projektu LIFE realizowanego przez Beneficjenta Koordynującego, mającego siedzibę na terenie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej niż Rzeczypospolita Polska; Współbeneficjent zagranicznego projektu LIFE może być równocześnie beneficjentem pożyczki ze środków NFOŚiGW.

**Forma i warunki
dofinansowania**

Dotacja:

1. do 30% kosztów kwalifikowanych, przy czym łączna wartość dofinansowania NFOŚiGW i KE w formie dotacji nie może przekroczyć 90% kosztów kwalifikowanych, z zastrzeżeniem ppkt. 2-5;
2. w przypadku przedsięwzięć realizowanych przez spółki prawa handlowego albo osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (jako Beneficjent koordynujący) dofinansowanie w formie dotacji do 15% kosztów kwalifikowanych, przy czym łączna wartość dofinansowania NFOŚiGW i KE w formie dotacji nie może przekroczyć 75% kosztów kwalifikowanych, z zastrzeżeniem ppkt. 3 i 5;
3. dofinansowanie w formie dotacji do 35% kosztów kwalifikowanych, przy czym łączna wartość dofinansowania NFOŚiGW i KE w formie dotacji nie może przekroczyć 95% kosztów kwalifikowanych, w przypadku:
  - a) przedsięwzięć realizowanych w ramach obszaru priorytetowego *LIFE przyroda i różnorodność biologiczna*, w których co najmniej 50% budżetu przeznaczanego na konkretne działania ochronne w rozumieniu LIFE służy ochronie:
    - gatunków albo siedlisk o których mowa w punkcie F. 1 *Priorytetowych Ram Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014 – 2020* przekazanych przez Polskę do KE i dostępnych na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska;
    - gatunków ptaków traktowanych, jako priorytetowe do finansowania ze środków LIFE zgodnie z zapisem art. 20 ust.1 pkt c (iii) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r.*;
    - gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej oraz w załączniku I Dyrektywy ptasiej i wymienionych równocześnie w Polskiej czerwonej księdze/księdze roślin lub zwierząt o statusie wyższym niż VU;
  - b) przedsięwzięć realizowanych w partnerstwie przez podmioty sektora finansów publicznych (jako Beneficjent koordynujący) i spółki prawa handlowego lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przy czym partnerzy z sektora prywatnego powinni być łącznie odpowiedzialni za realizację zadań o budżecie stanowiącym min. 20% kosztów kwalifikowanych;
  - c) przedsięwzięć realizowanych przez tzw. „zielone gminy” (jako Beneficjent koordynujący);
4. w przypadku zadań realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe w przedsięwzięciach, w których państwowa jednostka budżetowa pełni rolę Beneficjenta koordynującego, poziom dofinansowania bezwrotnego ze środków NFOŚiGW wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych, przy czym łączna wartość dofinansowania NFOŚiGW i KE nie może przekroczyć 100% kosztów kwalifikowanych;
5. beneficjent dofinansowania określonego w pkt. 1-2 może również otrzymać pożyczkę na zapewnienie wymaganego wkładu własnego w wysokości, która łącznie z dotacją KE i NFOŚiGW pozwoli na sfinansowanie do 95% kosztów kwalifikowanych, przy czym pożyczka na zapewnienie wymaganego wkładu własnego nie może być wyższa niż planowany wkład własny wnioskodawcy w finansowanie przedsięwzięcia LIFE;

	<p>6. wysokość pożyczki przeznaczonej na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Programu LIFE nie może przekraczać równowartości kwoty płatności końcowej dofinansowania Komisji Europejskiej, przypadającej na wnioskodawcę.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pożyczka na zapewnienie wymaganego wkładu własnego wnioskodawcy: <ul style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 200 000 zł; b) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku; c) okres finansowania - nie dłuższy niż 10 lat; d) karencja: nie dłuższa niż 18 miesięcy. • Pożyczka na zachowanie płynności finansowej, udziela się do wysokości płatności końcowej: <ul style="list-style-type: none"> a) minimalna kwota pożyczki: 400 000. zł; b) oprocentowanie stałe: 1% w skali roku; c) okres finansowania: nie dłuższy niż 2 lata; d) w przypadku, gdy w okresie 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu nie nastąpił wpływ środków z Komisji Europejskiej na rachunek pożyczkobiorcy, okres finansowania może zostać wydłużony do 3 lat od daty zakończenia realizacji projektu; e) karencji nie przewiduje się; f) termin spłaty: 7 dni od daty wpływu środków z Komisji Europejskiej na rachunek pożyczkobiorcy, lecz nie dłużej niż okres finansowania.
Warunki umorzenia	Nie podlega umorzeniu.

Nazwa programu	5.7. SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW
Cel programu	Celem programu jest wspieranie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które nie mogą być sfinansowane ze środków wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej poprzez udzielenie im przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowania.
Zakres programu	Usuwanie wyrobów zawierających azbest Rodzaje przedsięwzięć: <ol style="list-style-type: none"> 1. przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, 2. przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową. <p>Dopuszcza się, by gmina uznała jako równoważny gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, program związku międzygminnego, którego jest członkiem lub powiatu, na którego terenie się znajduje.</p>
Tryb składania wniosków	<ul style="list-style-type: none"> • Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym. • Terminy, sposób składania i rozpatrywania wniosków dla WFOŚiGW określone zostaną odpowiednio w ogłoszeniu o naborze lub w regulaminie naboru, które zamieszczane będą na stronie internetowej NFOŚiGW. • Terminy składania wniosków dla beneficjentów końcowych określają indywidualnie WFOŚiGW w ogłoszeniach o konkursach umieszczanych na swoich stronach internetowych.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, • Beneficjentem końcowym są jst, które otrzymują wsparcie za pośrednictwem WFOŚiGW
Forma i warunki dofinansowania	Udostępnienie środków finansowych WFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie dotacji.
Zakres programu	REGION Rodzaje przedsięwzięć: Dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska lub gospodarki wodnej ujętych w planach działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
Tryb składania wniosków	<ul style="list-style-type: none"> • Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym. • Terminy, sposób składania i rozpatrywania wniosków dla WFOŚiGW określone zostaną odpowiednio w ogłoszeniu o naborze lub w regu-

	<p>laminie naboru, które zamieszczane będą na stronie internetowej NFOŚiGW.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terminy składania wniosków dla beneficjentów końcowych określają indywidualnie WFOŚiGW w ogłoszeniach o konkursach umieszczanych na swoich stronach internetowych.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • Beneficjentem programu są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. • Beneficjentem końcowym programu są jednostki samorządu terytorialnego, które otrzymują wsparcie za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
Forma i warunki dofinansowania	<p>Pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Warunki udzielania przez NFOŚiGW dofinansowania w formie pożyczek poszczególnym WFOŚiGW: <ol style="list-style-type: none"> a) oprocentowanie stałe w skali roku 1 %; b) okres finansowania nie dłużej niż 7 lat; c) karencja nie dłuższa niż 18 miesięcy; d) forma zabezpieczenia: weksel własny „in blanco” z klauzulą „bez protestu”. 2. Warunki udzielania dofinansowania przez WFOŚiGW beneficjentom końcowym określają po-szczególne WFOŚiGW, z zastrzeżeniem, że wysokość oprocentowania pożyczki, udzielonej beneficjentom końcowym przez WFOŚiGW ze środków NFOŚiGW na dane przedsięwzięcie, nie może być niższa od wysokości oprocentowania pożyczek udzielanych przez NFOŚiGW beneficjentom końcowym na tożsame przedsięwzięcia w ramach obowiązujących w danym roku programów priorytetowych NFOŚiGW. Udzielenie dofinansowania następuje z uwzględnieniem przepisów dotyczących dopuszczalności pomocy publicznej.

Słowniczek skrótów i definicji

Skróty

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

KE – Komisja Europejska

OZE – odnawialne źródła energii

POIiŚ 2007- 2013 – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

RP – Rzeczpospolita Polska

Strategia BEiŚ – Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Ustawa Pgg – Ustawa Prawo Geologiczne i Górnicze

Definicje

Budynek mieszkalny jednorodzinny – przez budynek mieszkalny jednorodzinny należy rozumieć budynek wolnostojący albo samodzielny część domu bliźniaczego albo szeregowego, przeznaczony i wykorzystywany na cele mieszkaniowe co najmniej w połowie powierzchni całkowitej przez osobę fizyczną posiadającą prawo do dysponowania nim (prawo własności, współwłasność lub użytkowanie wieczyste), w tym również prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w budowie.

Budynek mieszkalny wielorodzinny – przez budynek mieszkalny wielorodzinny należy rozumieć budynki zarządzane przez wspólnoty lub spółdzielnie mieszkaniowe.

Dysponowanie nieruchomością – przez dysponowanie nieruchomością należy rozumieć:

- prawo własności (w tym współwłasność),
- użytkowanie wieczyste.

PSZOK - Punkt selektywnego zbierania odpadów - jako punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych rozumie się miejsce zbierania odpadów spełniające funkcje punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, o którym mowa w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach spełniające następujące wymagania:

- o powierzchni utwardzonej zapewniającej wjazd samochodów, odbiór kontenerów, magazyn, itd. W przypadku realizacji w ramach przedsięwzięcia rampy dwupoziomowej powierzchnia dolnego poziomu wykorzystana na cele działalności PSZOK może być uwzględniona w ramach minimalnej wymaganej powierzchni utwardzonej,
- wyposażone w pojemniki lub kontenery dostosowane do gromadzenia wymaganych frakcji odpadów wraz z budynkami gospodarczymi lub co najmniej wiatami lub miejscami zadaszonymi przystosowanymi do gromadzenia zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, przeterminowanych leków, chemikaliów (farb, lakierów, olejów odpadowych, itd.),
- ogrodzone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
- dysponujące zapleczem technicznym umożliwiającym prowadzenie działalności w zakresie przygotowania wybranych frakcji odpadów do ponownego użycia,

- wyposażone w odpowiednie zabezpieczenie środowiska gruntowo-wodnego w miejscach, gdzie może nastąpić wyciek substancji niebezpiecznych'
- wyposażone w infrastrukturę umożliwiającą prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie popularyzowania właściwego postępowania z odpadami m.in. technologii odbioru odpadów, sortowania i dalszego ich przygotowania do transportu, recyklingu,
- wyposażone w zaplecze umożliwiające obsługę punktu przez stały personel w godzinach otwarcia.

RIPOK – Regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych - to instalacje o przepustowości wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez minimum 120 000. mieszkańców, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki, obsługujące poszczególne regiony gospodarki odpadami.

RIPOK zapewnia termiczne przekształcanie odpadów lub:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji, nadających się w całości lub w części do odzysku;
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w odrębnych przepisach;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych;

Do Regionalnej Instalacji trafiać będą zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych – nie można ich bowiem zbierać i przetwarzać poza regionem, na którym zostały wytworzone.

System selektywnego zbierania odpadów – przez system selektywnego zbierania odpadów rozumie się zintegrowany zestaw rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i prawnych, w oparciu o który w sposób zaplanowany realizowane są wymagane cele w zakresie selektywnego zbierania odpadów. Wymagany elementem systemu jest przynajmniej jeden punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Jeżeli jest to uzasadnione, na system selektywnego zbierania odpadów mogą składać się dodatkowo inne elementy, a w szczególności:

- lokalne punkty selektywnego zbierania odpadów – gniazda pojemników,
- mobilne punkty selektywnego zbierania odpadów,
- zestawy pojemników do selektywnego zbierania odpadów w miejscu powstawania,
- kompostowniki przydomowe,
- automaty do selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz opakowań wielokrotnego użytku,
- sieci napraw i ponownego wykorzystania.

Zielone gminy – gminy, w których ponad 50% powierzchni stanowią obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych (parki narodowe, obszary Natura 2000 oraz rezerваты przyrody). W sytuacji nakładania się powierzchni objętych różnymi formami ochrony, nie są one sumowane.

Zapraszamy na naszą stronę internetową:

www.nfosigw.gov.pl

a także do naszej siedziby w Warszawie.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3a

tel. (+48 22) 45 90 100, 45 90 370

e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl